

Zarándokút Magyarország körül

Juhász Béla nagypaládi lakos tavaly szeptemberben a magyar rádiót hallgatta kárpátjai otthonában, s megtudta belőle, hogy Kossuth halálának századik évfordulója alkalmából megalakult a Kossuth Emlékbizottság Szabad György elnöklétével. Ettől a pillanattól kezdve nem volt egyetlen perc nyugta, mert úgy érezte, mindenáron el kell jutnia Kossuth szülőfalujába. Győzött magát, miként valósíthatná meg a tervét, végig tudja-e csinálni, lesz-e hozzá elég ereje. Mert Juhász Béla nem kívánt vonatra szállni vagy gépkocsiba ülni, egyenesen azt gondolta: gyalog kell elmennie Monokra, s ha már elindul, egyúttal körbегyalogolja Magyarországot. Miután ezt kieszlette, még egy darabig emésztette magát, nem fogják-e furcsának találni ötletét falujának lakói, de aztán rádöbbsent, hogy ha ezt a tervét nem teljesíti, az életben esetleg soha többé nem lesz nyugta.

Az 53 éves férfi nős, négy felnőtt gyermek apja. Hamarjában levelet írt Magyarországra Szabad Györgynek és a belügyminiszternek, hogy megkérdezze, van-e valamilyen akadály a szándékának. December hetedikén megérkezett a válasz az anyaországból: Juhász Béla terveinek senki nem áll az útjába. Ezután Nagypaládon felkereste atyai jó barátját, hogy megkérdezze tőle: mennyit bír ki egy ember. Az idős férfi azt mondta: „A háborúban volt úgy, hogy bor-

júval gyalogoltam hatvan kilométert, bízom benne, hogy te harmincat megteszel.” Másik jó ismerőse így búcsúzott tőle: „Ha nem látnám az akaratát benned, megpróbálnálak lebeszélni, de tudom, hogy végig fogod csinálni.”

Mielőtt az elszánt férfi útnak indult volna, kerített valahonnan egy kockás füzetet, és ráírta a borítójára: „Útinapló 1994. Kossuth Lajos emlékére”. Ebbe az első bejegyzést szülőfalujának lakosai tették: Nagypalád „jó utat és viszontlátást” kívánt.

Juhász Béla 1994. január 17-én lépte át a magyar határt Tiszabecsnél, gyalogosan, kishatárátlépővel, egyetlen hátizsákkal, pénz nélkül. Elment a helyi önkormányzatí hivatalba, ahol a polgármester a következőket írta útinaplójába: „1994. január 17-én hét óra ötven percek keresett fel hivatalomban Juhász Béla nagypaládi lakos (Ukrajna) Kossuth halálának 100 éves évfordulója tiszteletére tervezett zarándokútja alkalmából. Útjához kívánok jó erőt, egészséget.” A vándor nem kívánta sokáig igénybe venni a határ menti község vendégszeretét, folytatta az utat, s számos település érintésével elgyalogolt Monokra. Ezután északnyugat felé vette útját, hogy a határ mentén körbегyalogolja Magyarországot.

Biztos, hogy nagy szíve van a kárpátjai magyarságnak, de nagyon valószínű, hogy ennyien egész életében nem kérték Isten áldását Ju-

hász Bélára, mint Magyarországon január 17-e óta. A megkopott kockás írka megtelt bejegyzésekkel, pecsétekkel, polgármesterek, papok, tanárok, múzeumi dolgozók jegyezték be: „A gondviselés kísérje fáradtság útján”, „Legyen ereje kitartani a nehéz úton”, „Kívánjuk, hogy álma teljesedjen”.

Juhász Béla nagy tisztelője Kossuthnak, de még nagyobb tisztelője népének. Nehezen viseli, tehetetlenül szemléli azt a nyomort, amelyben Nagypalád lakosai élnek. Úgy gondolja, ezzel a zarándokúttal felhívja a világ összes magyarságának figyelmét a kárpátjai magyarok nyomorúságára. Egy héten egyszer visznek kenyeret a falujába, a postát kéthetente hordják. Nincs orvosság, nincs szülőotthon, nincs az iskolás gyerekeknek íróeszköze, füzetek. Hét éve elvették a telefonvonalakat, azóta hírekhez csak rádióon keresztül jut a lakosság. Mindenki ideges, feszült, s a népnek már nincsen miben reménykednie. Pedig mindössze ötszáz méterre van a magyar határtól Nagypalád, Juhász Béla jelképesen úgy fogalmaz: ha egy követ elhajt, az a magyarországi Botpaládon ér földet.

A Kossuth-emlékév alkalmából szervezett zarándokút nem az egyetlen tette Juhász Bélának, amellyel felhívta magára környezetének figyelmét. Kárpátján elsőként sikerült megszerveznie

1989-ben, hogy emlékművet építsenek Nagypaládon azoknak, akiket lágerekbe hurcoltak el. Amikor az avatás előtt a milicisták arról faggatták, hogy ki bírta meg, azt válaszolta: a falu, a népem. A következő évben újabb emlékművet adtak át a faluban, az 1914–18-as világháború elesetteinek emlékére. A község lakói végezték a kőművesmunkát, sőt még a kardot is maguk kovácsolták.

Amikor Katona Tamás 1991-ben Nagyszöllősen járt, Juhász Béla személyesen adta elő Nagypalád kérelmét: a falu egy Kossuth-szobrot szeretne. Két évvel később megvalósult az álom, a szobrot a templom előtti téren állították fel. Kó Pál készítette ingyen a kárpátjai kis magyar falu lakosainak.

A sok nehézség ellenére Juhász Béla úgy gondolja, soha nem szabad feladni a reményt, harcolni kell. Olyan ember ő, aki nem tud nyugton lenni, aki mindig keresi a célt, amelyért megküzdehet. Télben, hóban, fagyban, szélben ezért gyalogolja körbe Magyarországot egyetlen hátizsákkal a vállán, 53 évesen. Sietnie kell, mondja, mert tavaszodik, kezdődik a mezőgazdasági munka. Mikor utoljára hírt kaptam felőle, már megkerülte az ország nyugati és déli határait, s Debrecenbe is eljutott. Azt mondta, március 15-én már otthon szeretne lenni Nagypaládon.

Halász Csilla

Az isaszegi csata emlékműve

Vimola Károly felvétele

Szeker István és Háberti-Lúcia fél évszázaddal ezelőtt március 14-én esküdtek egymásnak örök hűséget. Nemcsak a magyar forradalom és szabadságharc iránti tiszteletből, hanem azért is, mert a történelem vihara nem adott nekik más esélyt. Öt évtized után — ugyanazon a napon — a ceglédi városházán az anyakönyvvezető, valamint a katolikus templom papja előtt megerősítették példásan betartott egykori fogadalmukat.

Akik mindig talpra állnak

Ötven év együtt, hűségben

Ebből az alkalomból kerestük fel őket otthonukban.

Pista bácsi nyolcvannégy éves. Halk szavú és mosolygós. Nem látszik rajta, hogy a sors nemegyszer kerébe törte. Másfél éves volt, amikor elvesztette édesanyját. Apja tizenkét hold földön gazdálkodott, s korán bevon-

ta a munkába egyetlen fiát. Az emberke besegített a házköri teendőkhöz, ellátta a jószágokat, és persze reggelente a tanyáról begyalogolt a nyolc kilométerre lévő református iskolába. Előfordult, hogy az őszi dér lehelete fehérlett a fűvön, amikor ő még mezitláb járt.

Az élet nem bánt kíméletesen a szomszéd birtokon élő három lánnyal, köztük a jófiatalabb Lídiával sem. Teheket legeltetett, libákat őrzött, s tél végén, amikor a kisvasúti szerelvény begördült a faluba, a vagonból trágyát kellett átrakni apja lovas kocsjára. Nem lehetett kényeskedni.

Szeker István huszonhárom évesen vonult be kerékpáros honvédek. 1933-tól tizenegy esztendőn át kilencszer hívták be három vagy hat hónapra. A sors, a háború elvetette Oroszországba, Erdélybe, a Felvidékre. Közben feleségül vette a legidősebb szomszéd lányt. Eltelt három esztendő. A fiatalasszony várandós volt. A férj éppen kint dolgozott a földön. S ott a tanyán a ló megrúgta a hitvesét, akinek belső vérzése lett. Amikor a fiatal ember este hazatért, a szomszédoktól tudta meg, hogy a feleségével mi történt. Néhány nap alatt fehér lett a haja, annyira megviselte a tragédia. Az asszonyka meghalt a kórházban.

Pár hónap múlva Szeker István megkapta az azonnali behívót. Bement az anyakönyvvezetőhöz s bejelentette, hogy nőül akarja venni Lí-

diát. Megtudta, ha nyomban megesküdnek, nyerhet fél napot. A menyasszony, az elhunyt feleség húga, még a tizenhét évet sem töltötte be. Március 14-én, alighogy kimondták az igent, a férjnek mennie kellett. Ukránföldön teljesített katonai szolgálatot, s fél év múlva tért haza.

Először a németek szállásolták be magukat a tanyájukba. Ők nem gorombáskodtak, s hogy továbbhaladt a front, távoztak. Azután jöttek az oroszok. Barbárok voltak, még a kotlós alól is kiszedték a tojást és a földhöz verték. Vitték a tehenet, a lovat, a csirkét, még a szerszámot is. Nem ismertek emberiséget. A háború után a semmiből kellett újrakezdeni mindent. A házaspár rengeteget dolgozott és szép lassan gyarapodott. Az egyik nap egy rokon, aki végrehajtó volt, figyelmeztette őket, hogy vigyázzanak arra, amitől van. Mentsék meg, amit csak lehet. Másnap megjelent egy másik és lesöpörte a padlást. Semmit nem hagyott meg.

Néhány újabb kemény esztendő jött és már három gyerekről kellett gondoskodni. A Szeker házaspár ismét tal-

ra állt. Két jó ló, három tehen, gumis kocsi volt a tanyán. Mindent a maguk erejéből értek el. Aztán 1960-ban egy reggel teherautó kanyarodott be hozzájuk az útról. Gyári munkásoknak látszó emberek kászálódtak le róla. A férj és feleség ott ült egymás mellett értetlenül, kiszolgáltatva. Az egyik hangadó Szeker István oldalába nyomta a géppisztoly csövét és ellenetést nem törően ráordított: ird alá, hogy belépsz a szövetkezetbe, mert ha nem, agyonlőlek! A megriadt asszony kérte a párját. Tedd meg nekik! Kétszer voltál Oroszországban, hazajöttél... Akkor ne akard, hogy most magam maradjak a három gyerekkel!

Kihúzták a földet a lábuk alól. Két lányuk női szabó lett, a fiú is szakmát szerzett. Szeker István pedig lehúzott tizenhét évet a térszében. Hatvanöt évesen vonult nyugdíjba. Az idős házaspár az eltelt csaknem két évtized alatt is sokat dolgozott. Az utóbbi időben egyik csapás a másik után sújtotta őket. Elvesztették a fiukat és Szeker Istvánt kétszer érte agyvérzés. Lídia asszony szemhéja járásakor szinte teljesen lezárul, s újabb a szíve is rakoncátlankodik. Önmagáért nem aggodik. Csak a férjét félti, akivel hűséggel kitartottak egymás mellett.

Fehér Ferenc

Bem tábora Szászsebesen (Ismeretlen osztrák festő, 1849)